

UN COMENTARI DE TEXT DE LES PAU - NIETZSCHE

Però Zaratustra guaità la gent i es meravellà. Llavors parlà així:

'L'home és una corda tibant entre la bèstia i el superhome, una corda sobre un abisme. Un perillós passar a l'altra banda, un perillós fer camí, un perillós mirar enrere, un perillós tremolar i restar aturat.

La grandesa de l'home rau en el fet de ser un pont i no pas una meta: allò que en l'home es pot estimar és el fet de ser una transició i un ocàs.'

Nietzsche, Friedrich. Així parlà Zaratustra

1. Fes un breu resum del text (entre 40 i 80 paraules). [2 punts]

Nietzsche considera l'home com un projecte: la vida és moviment i canvi ('transició', segons el text) i, per tant, no s'atura: no hi ha res de definitiu. Allò que caracteritza els humans és l'ésser inacabats, el trobar-se entre la bèstia i el superhome. Per això l'important en la vida és assumir l'esdevenir, fent camí cap a la superació de la feblesa humana.

2. Respon breument les preguntes següents (màxim 15 paraules cadascuna):

2.1. Segons el text, què és perillós per a l'home? [0,5 punts]

El perill rau a suposar que existeix una essència humana definitiva i no entendre que la vida és projecte.

2.2. Què significa que l'home és "un pont i no pas una meta"? [0,5 punts]

Que l'home, com la vida tota, és esdevenir. Que es troba en trànsit envers el superhome.

3. Què és el superhome? [2 punts]

El superhome és 'el sentit de la terra', l'home afirmador, l'home 'del gran sí', del sí a la vida entesa com a creació. Superhome és aquell que mostra el camí per escombrar el nihilisme, el pessimisme i la incapacitat de crear que caracteritzen l'home actual. En aquest sentit el superhome té 'moral de senyor'.

A partir de Darwin es feu popular arreu d'Europa la idea que no hi ha en la vida cap estadi definitiu, tota forma viva evoluciona, s'adapta al medi i canvia o mor. També la revolució industrial ha instal·lat la idea de progrés (que provenia de les Llums) al nucli mateix de la vida humana. El Superhome és l'home del gran sí; l'home que afirma la vida com un projecte, com una creació. I per tant el Superhome trenca amb la misèria vital dels individus nihilistes, ressentits, plens de la mala consciència i que detesten el cos.

Nietzsche és el pensador que vol 'transvalorar' tots els valors. Transvalorar significa posar la vida com a condició prèvia per tal de poder parlar de qualsevol altra cosa. La vida és l'únic criteri. A parer seu, si fins ara hem viscut un món trist, nihilista, és

perquè, seguint els platònics i els cristians, hem cregut que l'important eren les idees i hem menyspreat la vida de debò que és creació i força dionísica. La vida per a Nietzsche no és ni una idea ni cap 'valor suprem', com de vegades es diu erròniament. La vida és quelcom anterior a tot això: és la condició prèvia a poder parlar de les idees i els valors. Sense la vida entesa com a creació, com a afirmació joiosa del cos, les idees no podrien ni existir ni pensar-se. Tot allò que viu té voluntat de poder i el Superhome és l'expressió de la voluntat de poder a escala humana.

Curiosament el símbol del Superhome és el nen, perquè en el nen tot és creació, projecte i obertura a la vida. Com en el nen, davant el superhome només s'obre la vida com a aventura. Ni en el nen ni en el Superhome hi ha res de definitiu i al mateix temps no poden estar quietos. I en aquesta imatge d'una vida que es mou i que va més enllà de qualsevol projecte hi ha el nucli mateix de l'humà que en la mesura que es fa creador esdevé sobrehumà.

4. A partir del text, contextualitza i explica la idea que té Nietzsche de l'evolució de l'home. [3 punts]

Per a Nietzsche l'evolució de l'home no és un problema biològic, sinó que demana una reconsideració sobre el paper de la moralitat en la història. Nietzsche coneixia Darwin, però també havia llegit molts altres autors i, en especial, se sentia molt a prop de l'univers torturat de Dostoievski i dels novel·listes russos de qui va aprendre i adaptar la paraula 'nihilisme'.

L'evolució humana té dos sentits, a parer del nostre filòsof: biològicament no és gaire significativa. Altrament Nietzsche seria un racista aristocràtic més, un fanàtic de la raça ària i de totes aquestes falòrnies. No es tracta, però, de crear una nova raça en sentit biològic (individus rossos i d'ulls blaus, per exemple), sinó de pensar l'home d'una altra manera. És a dir, d'usar el principi de selecció natural i de l'evolució de l'espècie de què parlen els evolucionistes en un sentit ben diferent: el d'una nova moral basada en la vida.

El sentit en què Nietzsche parla de l'evolució de l'home vers el superhome no és el de la biologia sinó el de la voluntat de poder que per a ell és l'únic criteri de veritat. Per a Nietzsche l'evolució és un concepte important en la mesura que li permet fonamentar dues afirmacions centrals en la seva filosofia.

D'una banda, l'evolucionisme li permet prescindir del concepte d'un Déu creador. La vida té sentit en ella mateixa. Si com Nietzsche afirma, resulta que 'Déu ha mort', l'evolucionisme ens ajuda a explicar la marxa de la vida d'una manera autònoma, sense cercar el seu sentit en cap divinitat -és a dir fora de la vida mateixa. Si el creacionisme és una falòrnia, llavors no necessitem per a res un Déu. El Superhome no serà de cap manera un nou déu, sinó 'el sentit de la terra', mentre que el tron dels déus celestials restarà eternament buit.

D'altra banda, a més, l'evolucionisme palesa que al món no hi ha res de definitiu. La vida és obertura, és un gran sí a la capacitat de creació que és voluntat de poder que actua com a principi còsmic. En conseqüència, no ens hauria de sorprendre si descobrim que l'home és inacabat o, com diu el text, que l'home és un pont, una transició i no una meta.

Però Nietzsche no va ser un pensador ingenu i s'adonà perfectament que l'evolució

de les espècies no significava necessàriament progrés, sinó tan sols 'variació'. 'Millor' en Darwin no és un concepte que signifiqui 'més perfecte' sinó 'més ben adaptat al medi', o el que és el mateix: més capacitat per tal de sobreviure i de reproduir-se. El millor en el darwinisme no és qui té més diners o més intel·ligència, sinó el qui es reproduïx més, o en altres paraules té més cries. Per això Darwin li és útil també com a defensa contra una concepció ingènua del progressisme. Recordem aquí que el concepte de temps nietzscheà és l'etern retorn: res no és 'superat' o destruït per la història sinó que en certa manera hi ha com una roda del temps. Tot torna i el que converteix l'home en Superhome és la seva capacitat per assumir el temps com a retorn.

5. Creus que Zaratustra és un profeta? Justifica la resposta. [2 punts]

Així parlà Zaratustra té una específica vocació d'Antievangelista cristià i sovint fa la paròdia del cristianisme. No és estrany, doncs, que Zaratustra, el seu protagonista, sigui presentat com un visionari que, incomprès per la resta de la gent, avança una bona nova: l'adveniment del superhome. Així com, a parer de Nietzsche, el cristianisme predica la submissió, els valors tristos i el ressentiment, Zaratustra predica la vida com a creació i com a projecte.

Zaratustra, però, no és un Crist; és humà i no diví. Si predica alguna cosa és 'el sentit de la terra'. En la terra no hi ha culpa ni perdó, sinó vida en perpetu present i aquesta és la força del Superhome.

Els profetes en la tradició judeocristiana tenen quatre característiques bàsiques: (1) anuncien un futur que vindrà però que ells no podran veure, (2) comuniquen un missatge sagrat que els supera i (3) funden un nou ordre que implica la superació o negació de l'anterior. Finalment (4) l'anunci del profeta es basa en una 'visió' que va més enllà de la raó i del sentit comú de la seva època.

Moisès portà el poble fins a la terra promesa però ell no hi va poder entrar. De la mateixa manera (1) Zaratustra anuncia l'adveniment del Superhome però ell no és encara Superhome. D'altra banda el missatge del 'gran sí' el supera: Zaratustra (2) encara viu massa en el món del nihilisme i de la manca de sentit i prou farà si és capaç d'obrir els ulls del poble generalment esquerp, a la voluntat de poder. De forma inexorable (3) el món del Superhome significarà un trencament radical amb el del nihilisme i amb el ressentiment propi dels individus miserables. Zaratustra és (4) un visionari que els seus contemporanis no poden entendre encara –i la bogeria del propi Nietzsche pot tenir molt a veure amb això mateix.

En aquest quàdruple sentit podem dir que Zaratustra fou efectivament un profeta i, encara més que la seva profecia es va realitzar al llarg de la segona meitat del segle vint, al menys pel que fa a la revalorització del cos i de la carn contra el nihilisme que només cercava el sentit de la vida a extramurs de la vida mateixa.

Quan Nietzsche deia que no se'l començaria a entendre fins al cap de cents anys, tenia raó. Avui som més conscients que mai de la misèria mental, dels valors tristos i del ressentiment nihilista. En aquest sentit, Zaratustra és profeta. Una altra cosa és si la mort de Déu ha representat un alliberament de la creativitat o si avui estem esclavitzats al cos i a l'aparença física com ahir els creients i els platònics estaven esclavitzats a l'ànima. La mort de Déu no porta necessàriament a l'alliberament de la capacitat creadora del Superhome, sinó potser a la submissió a ídols nous que ara es diuen: moda, consum i superficialitat.